

UDK 378:504.03
372.8:504.06
316.42:504.03]:378
Stručni članak

Primljeno: 17. veljače 1998.

Uloga sveučilišta u obrazovanju za održivo društvo

Igor Matutinović

CEMA – Centar za istraživanje marketinga d.d., Zagreb

Sažetak

Hrvatska kreće razmjerno kasno u proces obrazovanja za okoliš ili, cjelovitije rečeno, za održivo društvo. To, međutim, ne mora značiti beskonačno kaskanje za zemljama predvodnicama, već je to prvenstveno prilika da se uči na tuđim iskustvima. Dugotrajna iskustva skandinavskih zemalja i primjerice, Škotske, mogla bi poslužiti Hrvatskoj da izbjegne političke i organizacijske pogreške te da se što prije nauči, imajući u vidu da se ovdje radi o ulaganju u dugoročni prosperitet njezina stanovništva.

Nedavno istraživanje stavova stanovništva o zaštiti okoliša ukazalo je na visoku razinu ekološke osviještenosti ispitanika te spremnosti na ulaganje dodatnih napora u zaštiti okoliša. Da li Hrvatska ima i političku spremnost da odgovorno i sustavno pristupi obrazovanju za održivo društvo, ostaje tek da se vidi.

Ključne riječi: obrazovanje za održivo društvo, obrazovanje za okoliš, sveučilište, zaštita okoliša

Sveučilišta i druge odgovarajuće ustanove visokog obrazovanja osposobljavaju nove generacije građana i imaju stručno znanje u svim znanstvenim područjima, kako u tehnologiji, tako i u prirodnim, humanističkim i društvenim znanostima. Njihova je stalna zadaća širenje osnovnih znanja o okolišu te promicanje praktične primjene načela zaštite okoliša u društvu u skladu s načelima Velike povelje europskih sveučilišta (Magna Charta of European Universities) i drugih sveučilišnih deklaracija kao i prema preporukama Konferencije Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju (UNCED) koje se odnose na obrazovanje za okoliš i razvoj.

(Iz Sveučilišne povelje za održivi razvoj, Zajednica europskih sveučilišta, Program COPERNICUS, Geneva, svibnja 1994.)

Što predstavlja obrazovanje za održivi razvoj za Hrvatsku: njezino stanovništvo, okoliš i gospodarstvo? Koliko je ono kao znanstveno–obrazovna tema značajno za hrvatska sveučilišta? Kome je to obrazovanje potrebno i u kojoj mjeri, te je li u vezi s ekonomskim integracijama kojima Hrvatska teži?

Odgovoriti na ta pitanja svakako nije jednostavno i vjerujemo da nije niti moguće dati konačne i iscrpne odgovore. Radi se prvenstveno o procesu sazrijevanja problema dugoročnog odnosa čovjeka i okoliša unutar zapadne civilizacije. Taj proces sazrijevanja zbiva se u svijesti ljudi kako na razini pojedinca (spoznaja i svjetonazor), tako i na razini različitih (interesnih) društvenih skupina: političkoj, poduzetničkoj, znanstvenoj i potrošačkoj.

S obzirom da se radi o procesu, sukladno s time možemo i samu terminologiju – obrazovanje za okoliš (*environmental education*), obrazovanje za održivi razvoj te

obrazovanje za održivo društvo (*sustainable society*) – uzeti kao **radne verzije** čije je značenje u nastajanju te stoga i fleksibilno određeno. Kod primjene pridjeva »održivi« ili »održivost« imamo na umu definiciju održivog razvoja¹ »kao pozitivnu društveno–ekonomsku promjenu koja ne podriva ekološke i društvene sustave o kojima ovise zajednice, društva i njihov okoliš« (Robinson i Tinker, 1996) te devet načela **održivog društva** koje donosi IUCN–ova Strategija održivog razvoja »Caring for the Earth« (Pravdić i Konrad, 1997).

U ovom kratkom osvrtu pokušat ćemo odgovoriti na postavljena pitanja u obliku nekoliko teza koje ćemo na kraju sintetizirati, ukazujući na njihovu sustavnu povezanost. No, prije toga ćemo dati jedan, nadasve subjektivan, prikaz problema koje ima hrvatsko društvo, a čije će uspješno rješavanje ovisiti i o obrazovanju za održivo društvo koje u svojem značenju implicira dimenzije očuvanja okoliša i razvoja.

Postoji skup problema i zahtjeva koji se nalaze u nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj sferi čije će učinkovito rješavanje ovisiti i o mogućnosti sveučilišta da u razumnom vremenu odgovori potrebama obrazovanja za okoliš.

a) Na nacionalnoj razini, i u kontekstu očuvanja razvoja, moramo dosljednije štiti vlastite ekološke sustave. Također, sudeći samo s ekonomskog gledišta može se ustvrditi da veliki dio prirodnih dobara Hrvatske može postići najveću ekonomsku cijenu posredstvom svoje estetsko–rekreativne dimenzije, odnosno turizma². No, jesmo li znali u našoj bližjoj povijesti štiti i adekvatno koristiti te, od prethodnih generacija naslijeđene, prirodne resurse? Odgovor bi bio da smo ih znali cijeniti u sličnoj mjeri kao i ostale europske zemlje, drugim riječima nedovoljno i u ponekim slučajevima neodgovorno³. Osim poznatih primjera nerazboritog gospodarenja prirodnim resursima u bliskoj prošlosti, današnjica nam također ne pruža ohrabrujuće znakove. Spomenut ćemo samo dva nedavna primjera – energetska politiku i naftni kriminal.

- *Prvi se odnosi na nadasve upitno forsiranje izgradnje mega–energetskih objekata u Hrvatskoj, primjerice na izgradnju TE Plomin II te forsiranje gradnje sličnog objekta negdje na području između Splita i Rijeke. Ovdje ističemo ne–sustavan pristup problemu i dominaciju političke dimenzije u njegovu sagledavanju i društvenoj raspravi⁴. Osnov-*

1 Postoje različite definicije održivog razvoja : Pezzey (1992) navodi 27 definicija ili različitih poimanja održivog razvoja koje navode vodeći ekonomisti i institucije. O različitim pristupima pojmu održivosti vidi Pravdić (1996); Pravdić i Konrad (1997).

2 Metaforički bi se moglo kazati da skupina stabala koja čine šumu mogu dati veći ekonomski učinak kao prostor kroz koje ćemo provesti turiste nego kao sirovina za drvno–prerađivačku industriju koja posluje s niskim udjelom finalnog proizvoda u ukupnoj proizvodnji.

3 Eklatantni primjeri neodgovornog korištenja prirodnih potencijala su devastacija Kaštelanskog i Bakarskog zaljeva. Manje poznati i ponajviše zaboravljeni brojni ekološki akcidenti i katastrofe lokalnih razmjera koji su posljednjih desetljeća uništavali i još uništavaju naše vodotokove i priobalje te bujanje divljih deponija gradskog i industrijskog otpada koji ne ugrožavaju samo biološku i estetsku funkciju lokalnih ekoloških sustava, već i opskrbu pitkom vodom gradova.

4 Pristup HEP–a i političkih struktura moći u obrazlaganju nužnosti takvih objekata prvenstveno nalikuje na raniju socijalističku opsjednutost gradnje tvornica svuda i pod svaku cijenu, uz pozivanje na mit progresa (ili ekonomskog rasta) i nacionalnih interesa više razine, koji nadilaze interese samog građanstva (koje se negativno odredilo prema tim projektima). Smisao ovog primjera nije samo u potencijalnom, dugoročnom, lokalnom i regionalnom zagađivanju okoliša, napose šuma, već u ispolitiziranom, i gotovo iracionalno pojednostavljenom pristupu problemu energetskih potreba gospodarstva.

ni problem je u **mentalnom modelu** koji vodi donositelje odluka, a koji u sebi nosi potencijale nekog novog Kaštelanskog ili Bakarskog zaljeva.

• Drugi primjer odnosi se na nedavnu havariju tankera »Tomislavgrad« i mogućnost ekološke katastrofe koja je srećom izbjegnuta. Postavlja se pitanje kako je moguće da jedno poduzeće od nacionalnog značaja (u vlasništvu države) prevozi naftu tankerima koji ne ispunjavaju propisane (međunarodne) norme, te se na taj način ugrožava naš ekonomski najznačajniji prirodni resurs – Jadransko more? Zaključuje se, uz ogradu nepotpunog raspolaganja svim informacijama, da je to moguće jedino ako (1) nacionalni sustav standarda i normizacije ne djeluje učinkovito i politički neovisno i (2) ako ne postoji minimum etičnosti u poslovnim i političkim krugovima koji su funkcionalno odgovorni za ovakav razvoj situacije.

Iz prethodna dva primjera ističemo problem stručnosti, odgovornosti i etičnosti na različitim razinama donošenja odluka, ali i na razini svih građana te institucija civilnog društva koji se pojavljuju kao promatrači i snose odgovornost kritičkog djelovanja. Prema Cifriću »jedan od neposrednih ciljeva ekološkog odgoja/obrazovanja mora biti sprečavanje imunizacije odgovornosti, jer ona omogućava propitivanje i spoznaju granica čovjekove moralne autonomije« (Cifrić, 1996). Vjerujem da je sprečavanje **imunizacije odgovornosti** na svim razinama odlučivanja (političkoj, poduzetničkoj i građanskoj) jedna od ključnih pretpostavki uspješne transformacije postkomunističkih zemalja u demokratske, socijalno i ekološki održive zajednice.

b) Na **regionalnoj razini** problem obrazovanja za okoliš može se sagledati pomoću odnosa između relativnog zaostajanja visokoškolskog obrazovnog sustava Hrvatske u promatranoj domeni u odnosu na tranzicijske zemlje⁵ srednje i istočne europa (SIE) te Europsku Uniju, i težnje Hrvatske spram priključenja regionalnim (CEFTA) i europskim (EU) integracijama. Ne ulazeći dublje u problematiku tog odnosa, naglasit ćemo da se ovdje prvenstveno radi o dimenziji **spojivosti** (*connectivity*) u znanosti⁶, tehnologiji i trgovini te o zadobivanju ili gubljenju **konkurentskih sposobnosti** ekonomije⁷ (Matutinović, 1996a, 1996b; 1997a).

c) Na **globalnoj razini**, problematika obrazovanja za okoliš javlja se ponovo u kontekstu spojivosti, ali sada na relaciji Hrvatska i svijet: od konkurentnosti gospodarstva na izvan-europskim tržištima do stručne i tehničke pripremljenosti Hrvatske da ispoštuje obveze koje proizlaze iz međunarodnih konvencija vezanih uz zaštitu okoliša koje je potpisala u posljednjih nekoliko godina kao i onih koje će pomoću raznih oblika »europskog integriranja« morati potpisati u bliskoj budućnosti.

5 Primjerice, Sveučilišnoj povelji za održivi razvoj pristupilo je 11 sveučilišta u Poljskoj, 6 u Madarskoj i Rumunjskoj te po dva u Reublici Češkoj i Sloveniji. U Hrvatskoj, Povelji je prisupilo Sveučilište Josip Juaraj Storsmayer iz Osijeka. Formalni pristup nije međutim dovoljan. Prema spoznajama autora, pokušaj da se na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku uvede predmet koji bi obrađivao ekološku ekonomiku nije bio adekvatno podržan od sveučilišta.

6 Spojivost hrvatske akademske zajednice da se uključi u istraživanja i projekte na međunarodnoj akademskoj razini (primjerice COPERNICUS).

7 Napose ako gledamo zahtjeve rastom produktivnosti korištenja prirodnih resursa, materijala i energije koja bi po nekim projekcijama trebala rasti uz faktor 4 ili čak faktor 10 do 2050. godine (Agerley, 1997; Tomorrow 1997), upitno je kako se hrvatsko gospodarstvo može konkurentski pozicionirati u međunarodnoj razmjeni ako njezini akademski građani nemaju elementarnu okolišnu kulturu (*environmental literacy*) i specijalistička znanja, naprimjer ona vezana uz sustave upravljanja okolišem?

Sagledavši do sada izložene izazove koji se postavljaju pred hrvatsko društvo na nacionalnoj i međunarodnoj razini, postavlja se pitanje u kojoj mjeri je naš visokoškolski sustav obrazovanja spreman odgovoriti zahtjevima obrazovanja za održivo društvo?

Pokušat će se odgovoriti na to pitanje putem nekoliko teza:

Teza 1. Sustavno obrazovanje za okoliš i obrazovanje za održivost jedna je od supstancijalnih pretpostavki učinkovitog gospodarenja okolišem i usmjeravanja razvoja održivom smjeru« (Lay, 1994:292). Također, sustavno obrazovanje za održivost na akademskoj razini predstavlja preduvjet razvijanja konkurentskih prednosti ekonomije u 21. stoljeću.

Teza 2. U Hrvatskoj ne postoji sustavno obrazovanje za okoliš⁸. Naravski, i dalje vrijede navedene ocjene stanja poput: u Hrvatskoj su ekološki sadržaji u srednjoškolskom obrazovanju skromno zastupljeni (Baranović, 1994), sveučilište nije na razini zadatka koji postavlja strategija održivog razvoja⁹ (Božičević, 1996) te nije razvijena praksa organiziranog prenošenja znanja na relaciji znanost – gospodarstvo (Lay, 1994:293).

Teza 3. Obrazovanje za okoliš djeluje na stanovništvo u dva osnovna smjera: (1) razvijanjem okolišne kulture podiže svijest stanovništva i senzibilizira ga na ponudena rješenja koja dolaze iz gospodarstva ili politike i (2) razvijanjem dodatnih, specijalističkih znanja podiže spoznajnu i tehničku sposobnost odlučivanja kod donositelja odluka u ekonomskoj i političkoj sferi. Sveučilište u tom procesu obrazovanja može zadobiti ključnu ulogu¹⁰.

Teza 4. Postoji značajan vremenski jaz između početka djelovanja obrazovnog procesa i vremena djelovanja donositelja odluka koji su završili studij. Naime, ako bismo 2000. godine započeli sa sveobuhvatnim sveučilišnim obrazovanjem za održivi razvoj, uz pretpostavku da prosječno vrijeme studija traje pet godina te da minimalno vrijeme praktičnog rada, prije mogućnosti samostalnog odlučivanja u pitanjima od značaja za okoliš i razvoj, iznosi barem pet godina, tada je jasno da bismo na početak utjecanja primjereno obrazovanog pojedinca morali čekati godinu 2010.

8 Zaključak Konferencije »Obrazovanje za održivi razvoj«, održane dana 10.11.1997. u organizaciji Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i NVO–a Društvo za unapređenje kvalitete življenja, Zagreb.

9 Iako su u međuvremenu postignuti određeni pozitivni pomaci i pokrenute određene inicijative, primjerice, na Pravnom Fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uveden je kao izborni predmet *Osnove prava okoliša* i tiskan je istoimeni udžbenik; na Ekonomskom Fakultetu Sveučilišta u Rijeci *Politika zaštite okoliša* postoji kao izborni i redovni predmet i tiskan je udžbenik; Fakultet Kemijskog inženjerstva i tehnologije započet će uskoro s multidisciplinarnim poslijediplomskim studijem, ne možemo biti zadovoljni s postojećim stanjem. Osim problema nesustavnosti, na sveučilištima se ne uvažava načelo holizma u pristupu problemima razvoja i okoliša. U Hrvatskoj, barem za sada, prevladava redukcionizam, i to onaj ekstremnog tipa (Pravdić, 1996b).

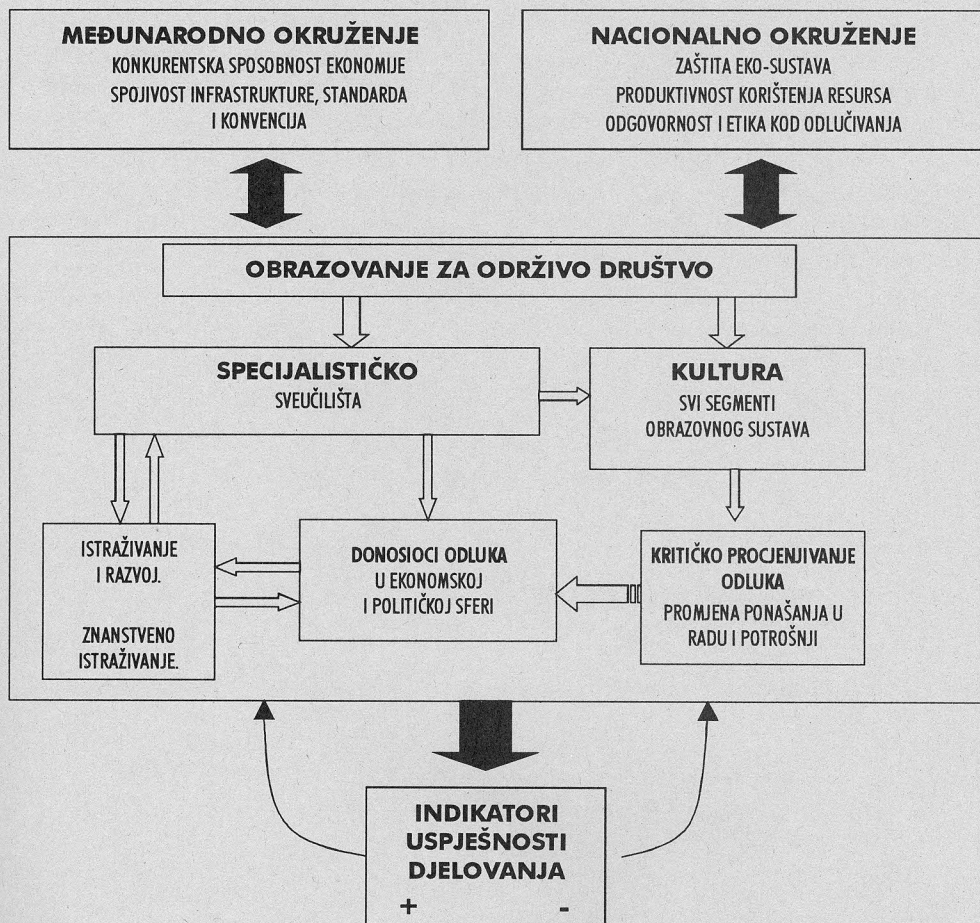
10 Promišljajući kako postići ciljeve održive socio–ekonomske tranzicije, sveučilište u Bukureštu unijelo je u svoju Povelju i program rada postizanje sljedećih preduvjeta (Vadineanu & Risnoveanu, 1996):

- dobro obrazovano i informirano stanovništvo
- osposobljeni donositelji odluka i stvaratelji politika
- visokoobrazovana radna snaga (*human resource base*).

Pravdić (1996b) također smatra »da je jedan od glavnih problema održivog razvitka i zaštite okoliša u obrazovanju na svim razinama«.

Teza 5. Promjena ponašanja na društvenoj razini dugotrajan je proces koji može trajati tijekom više generacija¹¹. Teze 4. i 5. impliciraju da obrazovanje za održivo društvo treba biti sveobuhvatan obrazovni proces temeljen na dugoročnoj strategiji.

Slika 1 – Shema odabranih međusobnih utjecaja obrazovnog i društvenog sustava

Iako shema međusobnih utjecaja prikazanih na slici 1. ne obuhvaća sve dimenzije i veze koje su relevantne za razmatranje problematike obrazovanja za održivo društvo, ona ipak daje predodžbu o nekim bitnim segmentima i vezama. Ključno čvorište sustava i fokus specijalističkog sveučilišnog obrazovanja predstavljaju donositelji odluka u ekonomskoj i političkoj sferi. S druge strane, na razini cjelokupnog stanovništva nužna je »ekološka i razvojna kultura« koja bi zaposlenicima i glasačima omogućila **kritičko** razumijevanje i **kritički** odnos spram prijedloga i postupaka donositelja odluka. Ta kultura stječe se tijekom cjelokupnog obrazovanja – od osnovne škole do diplomskog studija, i jedino onda ako je sustavno usađivana u

¹¹ Više o toj temi vidi Orešković (1996).

mentalne modele koji vode čovjeka u njegovom svakodnevnom ponašanju može imati neku djelotvornost. Uspješnost i učinkovitost djelovanja obrazovanih pojedinaца u društvenoj, ekonomskoj i ekološkoj sferi može se motriti i mjeriti raznim indikatorima koji onda daju povratnu vezu na obrazovni sustav, čime se krug zatvara. Promatrani nacionalni sustav mora, također, biti usklađen i spojiv sa širim međunarodnim okruženjem.

Vrijeme, iako nije prikazano eksplicite u opisanom sustavu ima kritičan značaj zbog barem dva razloga: (1) živimo u vrijeme brzih tehnoloških, ali i društvenih promjena i (2) nisu nam poznate vremenske dimenzije promjena koje smo inducirali u biosferi, tako da zapravo ne znamo koliko vremena nam preostaje za prilagodbu.

Sve to zajedno upućuje, među ostalim, i na potrebu donošenja Nacionalnog programa obrazovanja za **održivo društvo** kojim bi se stvorili financijski i institucionalni poticaji brzih prilagodbi u cijelom obrazovnom sustavu, a posebno na sveučilišnoj razini.

Bez pretenzija ulaska u osmišljavanje Nacionalnog programa obrazovanja za **održivo društvo** u nastavku će se u kratkim crtama izložiti određene smjernice koje su proistekle iz praktičnog iskustva nekih zapadno-europskih zemalja (Europski seminar o obrazovanju za okoliš, politikama i njihovim implikacijama, Luneburg, Njemačka, 22–24. 2.1997.)

Smjernice izrade nacionalnih programa za obrazovanje za okoliš

a) Početni stadij

- Izrada koceptualnog okvira
- Dobivanje političke potpore
- Definiranje ekonomske osnove
- Konzultacije i komunikacije te aktivna participacija svih zainteresiranih strana
- Informiranje javnosti na širokoj osnovi

b) Primjena

- Mjere ekonomske potpore
- Umrežavanje (*networking*) institucija
- Dugoročna obveza i obzor djelovanja
- Praćenje i vrednovanje ostvarenog.

Iskustva raznih europskih zemalja sa seminara u Luneburgu ukazala su na dugotrajnost procesa kojeg su neke zemlje, poput Norveške, započele u ranim sedamdesetim godinama, u vrijeme definiranja IEEP – Programa Ujedinjenih naroda o obrazovanju za okoliš čiji su ciljevi¹² jasno utemeljeni za vrijeme Konferencije u Tbilisiju 1977.

12 Vrijedno je prisjetiti se glavnih ciljeva UN-ovog Programa IIEP:

- poticati jasnu svijest i brigu o ekonomskoj, socijalnoj, političkoj i ekološkoj međuovisnosti u urbanim i ruralnim područjima.
 - pružiti svakoj osobi mogućnost da zadobije znanje, vrijednosti, stavove, predanost i vještine potrebne da se zaštiti okoliš.
 - stvarati nove obrasce ponašanja spram okoliša kod pojedinaca, grupa i društva u cijelosti.
- (preuzeto iz Sandas, 1997).

godine. Danas, dvadest godina nakon Tbilisija, može se ustvrditi da su ti ciljevi i dalje aktualni te da ih niti jedna zemlja nije uspjela potpuno ispuniti.

Hrvatska kreće razmjerno kasno u proces obrazovanja za okoliš ili, cjelovitije rečeno, za održivo društvo. To, međutim, ne mora značiti beskonačno kaskanje za zemljama predvodnicama, već je to prvenstveno prilika da se uči na tuđim iskustvima. Dugotrajna iskustva skandinavskih zemalja i primjerice, Škotske, mogla bi poslužiti Hrvatskoj da izbjegne političke i organizacijske pogreške te da se što prije nauči, imajući u vidu da se ovdje radi o ulaganju u dugoročni prosperitet njezina stanovništva.

Nedavno istraživanje stavova stanovništva o zaštiti okoliša provedeno na reprezentativnom uzorku kućanstava u Hrvatskoj (Matutinović, 1997b) ukazalo je na visoku razinu ekološke osviještenosti ispitanika te spremnosti na ulaganje dodatnih napora u zaštiti okoliša. Da li Hrvatska ima i **političku** spremnost da odgovorno i sustavno pristupi obrazovanju za održivo društvo, ostaje tek da se vidi.

LITERATURA:

- Baranović, B. (1994). Ekološki sadržaji u srednješkolskom obrazovanju u Hrvatskoj. **Socijalna ekologija**, 3(2):149-161.
- Božičević, J. (1996). Tehnologijski jaz i održivi razvoj. U: Matutinović, I. (ur.), Hrvatska i održivi razvoj. **Ekonomija**, veljača, br. 2:233-250.
- *** (1994). **COPERNICUS. The University Charter for Sustainable Development**, CRE-COPERNICUS.
- Harald, A. (1997). **Consumption and environment: Towards Increased Resource Productivity**. <http://cfs.colorado.edu/authors/Agerley.Harald/respro.htm>
- Lay, V. (1994). Primijenjeno obrazovanje za okoliš: Elementi modela za potrebe regija u Hrvatskoj. **Socijalna ekologija**, 3(3-4):289-299.
- Matutinović, I. (1996a). Prema konkurentnom i održivom gospodarstvu. **Ekonomija**, studeni, br.2:277-300.
- Matutinović, I. (1996b). Ekonomska politika za održivi razvoj. **Ekonomija**, siječanj, br. 1:93-102.
- Matutinović, I. (1997a). Eko-efikasnost kao put stvaranja konkurentne prednosti u poslovanju. **Gospodarstvo i okoliš**, travanj, br. 25.
- Matutinović, I. (1997b). Odlaganje kućnog otpada: mogućnosti, navike i namjere kućanstava u Hrvatskoj. **Gospodarstvo i okoliš**, kolovoz, br. 27.
- Orešković, S. (1996). Ekološki savoir vivre Hrvatske. U: Matutinović, I. (ur.), Hrvatska i održivi razvoj. **Ekonomija**, veljača, br. 2:319-337.
- Pezzey, J. (1992). Sustainable development concepts: An economic Analysis. **World Bank Environment**, paper no. 2. The World Bank.
- Pravdić, V., Konrad, Z. (1997). Education for a Sustainable Society: A Review of Contemporary Thinking, Ruđer Bošković Institute, Zagreb.
- Pravdić, V. (1996). Perspektive održivog razvitka: izbor između ekonomske i ekološke opcije. U: Matutinović, I. (ur.), Hrvatska i održivi razvoj. **Ekonomija**, veljača, br. 2:339-352.

- Pravdić, V. (1996a). Suvremeni problemi održivog razvitka. **Socijalna ekologija**, 5(4):513-525.
- Robinson, J., Tinker J. (1996). Reconciling Ecological, Economic and Social Imperatives, SDRI Discussion Paper Series 95-1.
- Sandas, A. (1997). Environmental Education in Norway. Zbornik predavanja sa European seminar on environmental education policies and their implications, 23-25 02. 1997, Luneburg, Germany.
- *** Tomorrow1997. Into Productivity Hyperdrive, No.4. Vol. VII, July-August.
- Vadineanu, A., Risnoveanu, G. (1996). An Environmental Education Programme on Sustainable Socio-Economic Transition and Resource Development. U: Filho, W. L., MacDermot, F., Padgham, J. (Eds.), **Implementing Sustainable Development at University Level: A manual of Good Practice**. CRE-COPERNICUS, pp.54-55.

THE ROLE OF UNIVERSITY IN EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Igor Matutinović
CEMA, Zagreb

Summary

Croatia starts rather overdue with the process of environmental education or completely saying, of education for sustainable society. That, however, does not have to mean that it will infinitely lag after the leading countries, but it is, above all, an opportunity to learn from other experiences. Long duration experiences of Nordic countries and, for instance, Scotland, could serve to Croatia to avoid political and organizational mistakes and to be in step as soon as possible, having in mind that it is a question about investing in long term prosperity of its population.

Recent research of population attitudes on environmental protection pointed at a high level of an respondent environmental awareness and willingness to exert oneself in addition in connection with environmental protection. Does Croatia also have a political preparedness to approach to education for sustainable society with responsibility and systematically, remains only to be seen.

Key words: *education for sustainable society, environmental education, environmental protection, university*